

Choosing a Leader

Source Sheet by Rabbi Daniel Rosenfelt

What does it take to be a leader of the Jewish people?

Rashi on Deuteronomy 31:7:1

...There can be but one leader for a generation, and not two leaders for a generation.

רש"י על דברים ל"א:ז:א'

...דבר אחד לדור, ולא שני דברים לדור:

Rashi on Exodus 6:13:2

(13) ויצום אל בני ישראל signifies that HE GAVE THEM A CHARGE regarding them; viz., to deal with them in a gentle manner and to be patient with them (Exodus Rabbah 7:3)

רש"י על שמות ו' י"ג:ב'

(יג) ויצום אל בני ישראל. צום עליהם להנהיגם בנחת ולסבול אותם (שמות רבה):

Who else was thought of for the position?

Exodus 4:13

(13) But he said, "Please, O Lord, make someone else Your agent."

שמות ד':י"ג

(יג) ויאמר בי אדני שלחנא בידתשלח:

Targum Jonathan on Exodus 4:13

(13) And he said, I pray for mercy before the Lord. Send now Thy sending by the hand of Phinehas, by whom it is to be sent at the end of the days.

תרגום יונתן על שמות ד':י"ג

(יג) וְאָמַר בְּבָעוּ בְרַחֲמֵי מִן קִדְמוֹתֵי יְיָ שְׁלַח כְּדוֹן שְׁלִיחוֹתְךָ בְיַד פִּנְחָס דַּחְמֵי לְמִשְׁתַּלְחָא בְסוּף יוֹמֵיָא

Rashi on Exodus 4:13:1

(13) ביד תשלה signifies by the hand of him whom Thou art accustomed to send; viz., Aaron (Exodus Rabbah 3:16). Another explanation is: by the hand of some other person whom Thou wilt be pleased to send — for in the end “I” shall not bring them into the land of Israel nor shall “I” become their deliverer in the future — and You have many messengers! (Pirkei DeRabbi Eliezer 40)

רש"י על שמות ד':י"ג:א'

(יג) ביד תשלה. ביד מי שאתה רגיל לשלוח, והוא אהרן. ד"א: ביד אחר שתתעצב לשלוח, אין סופי להכניסם לארץ ולהיות גואלים לעתיד, יש לך שלוחים הרבה:

Exodus 4:14

(14)... Even now Aharon is setting out to meet you, and he will be happy to see you.

שמות ד':י"ד

(יד)... וגם הנה הוא (אהרן אחיך) יצא לקראתך וראד ושמה בלבבו:

Rashi on Exodus 4:14:3

(14) AND WHEN HE SEETH THEE, HE WILL BE GLAD IN HIS HEART — not as you believe, that he will be angry with you because you have attained a high position. In consequence of this, Aaron was privileged to wear the ornament of the breastplate which was placed over his heart (cf. Exodus 28:29) (Shabbat 139a; Exodus Rabbah 3:17).

רש"י על שמות ד':י"ד:ג'

(יד) וראך ושמח בלב. לא
כְּשֶׁאַתָּה סָבוּר, שְׂיִהֶא מִקְפִּיד עָלֶיךָ
שְׂאַתָּה עוֹלָה לְגִדְלָה; וּמִשָּׁם זָכָה
אַהֲרֹן לְעֵדֵי הַחֹשֶׁן הַנִּתּוּן עַל הַלֵּב
(שבת קל"ט):

Menachot 29b

Rabbi Yehudah said, "Rav said, "When Moshe ascended to the heavens, he found the Holy One, Blessed be He, sitting and attaching crowns to the letters. He said before Him, "Master of the Universe! Who is staying your hand?" He said to him, "There is one man man who will exist after many generations, and Akiva the son of Yosef is his name, who will in the future expound on every crown and crown piles and piles of laws." He said before Him, "Master of the Universe! Show him to me." He said to him, "Turn

מנחות כ"ט ב

אמר רב יהודה אמר רב בשעה
שעלה משה למרום מצאו להקב"ה
שיושב וקושר כתרים לאותיות
אמר לפניו רבש"ע מי מעכב על
ידך אמר לו אדם אחד יש שעתידי
להיות בסוף כמה דורות ועקיבא
בן יוסף שמו שעתידי לדרוש על כל
קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות
אמר לפניו רבש"ע הראהו לי אמר
לו חזור לאחורך הלך וישב בסוף
שמונה שורות ולא היה יודע מה
הן אומרים תשש כחו כיון שהגיע
לדבר אחד אמרו לו תלמידיו רבי
מנין לך אמר להן הלכה למשה

backwards." He went and sat at the end of eight rows [of students in Rabbi Akiva's Beit Midrash], and he did not know what they were talking [about]. He got upset. As soon as he got to one [other] thing, his students said to him, "Our teacher, from where do you learn this?" He said to them, "It is a law [that was taught] to Moshe at Sinai." He calmed down. He returned and came before the Holy One, Blessed be He, and said before Him, "Master of the Universe! You have a man like this, and You are giving the Torah through me?" He said to Him, "Be silent. This is what I have decided." He said before Him, "Master of the Universe! You have shown me his Torah; show me his reward." He said to him, "Turn backwards." He turned backwards, and saw that they were tearing his skin with iron combs. He said before Him, "Master of the Universe! Such Torah, and such reward!" He said to him, "Be silent. This is what I have decided."

מסיני נתיישבה דעתו חזר ובא
לפני הקב"ה אמר לפניו רבונו של
עולם יש לך אדם כזה ואתה נותן
תורה ע"י אמר לו שתוק כך עלה
במחשבה לפני אמר לפניו רבונו
של עולם הראיתני תורתו הראני
שכרו אמר לו חזור [לאחורך] חזר
לאחוריו ראה ששוקלין בשרו
במקולין אמר לפניו רבש"ע זו
תורה וזו שכרה א"ל שתוק כך
עלה במחשבה לפני

Job 28:10

(10) He carves out channels through rock; His eyes behold every precious thing.

(י) בַּצֹּרוֹת יֹאכֵרִים בְּקָע וְכָל־יִקָּר
רְאֵתָה עֵינָיו:

Bemidbar Rabbah 19:6

(6) To whom does this verse in Job refer? Rebbe Akiva!

במדבר רבה י"ט:ו'

אלה הדברים עשיתם ולא עזבתם. אעשה אין כתיב כאן, אלא עשיתם, שכבר עשיתי לרבי עקיבא וחבריו, דברים שלא נגלו למשה, נגלו לר"ע וחבריו. (איוב כח) וכל יקר ראתה עינו, זה רבי עקיבא וחבריו.

Ketubot 62b

R. Akiba was a shepherd of Ben Kalba Sabua. His daughter saw how modest and noble [the shepherd] was She said to him, "Were I to be betrothed to you would you go away to [study at] an academy?" he replied, "Yes". She was then secretly betrothed to him and sent him away. Her father heard [what she had done]. He sent her from his house and forbade her by a vow to have any benefit from his estate. [R.

כתובות ס"ב ב

ר"ע רעיא דבן כלבא שבוע הוה חזיתיה ברתיה דהוה צניע ומעלי אמרה ליה אי מקדשנא לך אזלת לבי רב אמר לה אין איקדשא ליה בצינעה ושדרתיה שמע אבוה אפקה מביתיה אדרה הנאה מנכסיה אזיל יתיב תרי סרי שנין בבי רב. כי אתא אייתי בהדיה עשרין וארבעה אלפי תלמידי שמעה דביתהו הות קא נפקא

Akiva] departed and spent twelve years at the academy... When he finally returned [24 years later] he brought with him twenty-four thousand disciples... Her father heard that a great man had come to the town. He said, "I shall go to him; perchance he will invalidate my vow." When he came to him [R. Akiva] asked, "Would you have made your vow if you had known that he was a great man?" He replied, "[Had he known even one chapter or even one single halakhah [I would not have made the vow]." He then said to him, "I am that man." He then fell upon his face and kissed his feet and also gave him half of his wealth.

לאפיה... ששמע אבוה דאתא גברא
רבה למתא אמר איזיל לגביה
אפשר דמפר נדראי אתא לגביה
א"ל אדעתא דגברא רבה מי נדרת
א"ל אפילו פרק אחד ואפי' הלכה
אחת אמר ליה אנא הוא נפל על
אפיה ונשקיה על כרעיה ויהיב ליה
פלגא ממוניה

So why was **Moshe** chosen?

Abarbanel on Torah, Exodus 2:11:1

What was significant about Moshe's upbringing?

אברבנאל על תורה, שמות

ב'י"א:א'

(יא) ... אלא להודיע מעלות משה
ושלמיותיו כי הוא נתגדל ראשונה
בבית המלכות אשר לפרעה כדי
שילמד טכסיסי המלוכה ודרכי
ההנהגה והמלכות אשר הוא ממה
שיאמץ לבבו ויגדל את רוחו
שנמשך לו מזה היות לבו אמיץ

בגבורים לא ישיב מפני כל והבט
אל עמל לא יוכל לא במצרים וגם
לא במדין שהיה גר ובורח ולמדנו
מזה שמשה היה בטבעו ותכונתו
צדיק וישר וגדול הלב והן המדות
הראויות אל הנביא והמכינות אל
הנבואה באמת.

Ibn Ezra on Exodus 2:3:2

What was *also* significant about
Moshe's upbringing?

אבן עזרא על שמות ב':ג':ב'

(ג)...אולי סבב השם זה שיגדל
משה בבית המלכות להיות נפשו
על מדרגה העליונה בדרך הלימוד
והרגילות ולא תהיה שפלה ורגילה
להיות בבית עבדים. הלא תראה
שהרג המצרי בעבור שהוא עשה
חמס. והושיע בנות מדין מהרועים
בעבור שהיו עושים חמס להשקות
צאנן מהמים שדלו. ועוד דבר
אחר. כי אלו היה גדל בין אחיו
ויכירוהו מנעוריו לא היו יראים
ממנו כי יחשבוהו כאחד מהם

Numbers 12:3

(3) Now Moses was a very
humble man, more so than any

במדבר י"ב:ג'

(ג) והָאִישׁ מֹשֶׁה עָנּוּ [עָנִיּוֹן] מְאֹד
מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי הָאֲדָמָה:

other man on earth.

(ס)

Chullin 89a

Moshe's humility exceeded that of Avraham because Avraham said, "*v'anochi affar v'eiffer*" - "and I am dust and ash" (Bereishit 18:27), whereas Moshe said "I am nothing" (see Shmot 16:8 - "*v'nachnu ma*" - "who are we", referring to himself and Aharon).

חולין פ"ט א

לאברהם אמר לפני (בראשית יח,
כז) ואנכי עפר ואפר למשה ואהרן
אמר (שמות טז, ז) ונחנו

Rashi on Leviticus 4:22:1

(22) אשר נשיא יחטא — The word אשר is connected in meaning with אשרי "happy". Happy is the generation whose leader takes care to bring an atonement sacrifice even for an inadvertent act of his; how much the more certain is it that he will do penance for his willful sins (Sifra, Vayikra Dibbura d'Chovah, Sec 5 1; Horayot 10b)

רש"י על ויקרא ד':כ"ב:א'

(כב) אשר נשיא יחטא. לשון
אשרי — אשרי הדור שהנשיא
שלו נותן לב להביא כפרה על
שגגתו, קל וחומר שמתחרט על
זדונותיו (ספרא):

Exodus 3:1

(1) Now Moses, tending the flock of his father-in-law Jethro, the priest of Midian, drove the flock into the wilderness, and came to Horeb, the mountain of God.

שמות ג':א'

(א) ומשה היה רעה את-צאן יתרו
חתנו פהן מדין וינהג את-הצאן
אחר המדבר ויבא אל-הר האלהים
חרבה:

Shemot Rabbah 2:2

(2) ... Our teachers have said: Once, while Moses our Teacher was tending [his father-in-law] Yitro's sheep, one of the sheep ran away. Moses ran after it until it reached a small, shaded place. There, the lamb came across a pool and began to drink. As Moses approached the lamb, he said, "I did not know you ran away because you were thirsty. You are so exhausted!" He then put the lamb on his shoulders and carried him back. The Holy One said, "Since you tend the sheep of human beings with such overwhelming love - by your life, I swear you shall be the shepherd of My sheep, Israel."

Shemot Rabbah 1:27

What made Moshe a good leader? Because he saw their burden and it affected him!

שמות רבה ב':ב'

(ב) אמרו רבותינו: כשהיה משה רבינו עליו השלום רועה צאנו של יתרו במדבר, ברח ממנו גדי ורץ אחריו, עד שהגיע לחסית, כיון שהגיע לחסית, נזדמנה לו בריכה של מים ועמד הגדי לשתות, כיון שהגיע משה אצלו, אמר: אני לא הייתי יודע שרץ היית מפני צמא, עיף אתה, הרכיבו על כתיפו והיה מהלך. אמר הקדוש ברוך הוא: יש לך רחמים לנהוג צאנו של בשר ודם, כך, הייך! אתה תרעה צאני ישראל. הוי, ומשה היה רועה:

שמות רבה א':כ"ז

וירא בסבלותם מהו ויראה? שהיה רואה בסבלותם ובוכה ואומר: חבל לי עליכם, מי יתן מותי עליכם, שאין לך מלאכה קשה ממלאכת הטיט, והיה נותן כתפיו

ומסיע לכל אחד ואחד מהן.... אמר
הקדוש ברוך הוא: אתה הנחת
עסקיך והלכת לראות בצערן של
ישראל, ונהגת בהן מנהג אחים,
אני מניח את העליונים ואת
התחתונים, ואדבר עמך. הדא הוא
דכתיב (שמות ג, ד): וירא ה' כי
סר לראות, ראה הקדוש ברוך הוא
במשה, שסר מעסקיו לראות
בסבלותם, לפיכך (שם שם, שם):
ויקרא אליו אלהים מתוך הסנה:

Exodus 2

(11) Some time after that, when Moses had grown up, he went out to his kinsfolk and witnessed their labors. He saw an Egyptian beating a Hebrew, one of his kinsmen. (12) He turned this way and that and, seeing no one about, he struck down the Egyptian and hid him in the sand.

שמות ב'

(יא) וַיְהִי ׀ בַּיָּמִים הָהֵם וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה
וַיֵּצֵא אֶל־אֶחָיו וַיֵּרָא בְּסִבְלָתָם וַיֵּרָא
אִישׁ מִצְרַיִם מַכֶּה אִישׁ־עִבְרִי מֵאֶחָיו:
(יב) וַיִּפֹּן כֹּה וְכֹה וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ
וַיִּךְ אֶת־הַמִּצְרַיִם וַיִּטְמְנֵהוּ בַחֹל: